

Otázka: Ústava České republiky

Předmět: Společenské vědy, Politologie

Přidal(a): Vadim

- pojem a význam Ústavy ČR
- struktura Ústavy České republiky
- charakteristika jednotlivých hlav, především moc soudní a imunity ústavních činitelů
 - prezidenta republiky nelze po dobu výkonu jeho funkce zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přešestupek

Pojem a význam Ústavy ČR

Zákon 1/1993 Sb.

Nejvýznamnější právní odvětví českého právního řádu. Spadá do odvětví ústavního práva. Patří mezi právo veřejné.

Je to základní zákon státu, který má nejvyšší právní sílu, a který se od jiných právních norem odlišuje svým obsahem a formou.

Ústava byla přijata Českou národní radou a to 16. 12. 1992, vyhlášena ve Sbírce zákonů byla 28. 12. 1992 a účinnosti nabyla 1. 1. 1993

Je to první Ústava, která byla přijata jako jednotný, svrchovaný a demokratický stát, založený na úctě k právům a svobodám občana.

Ústava a LZPS spolu s ústavními zákony tvoří ústavní pořádek ČR, který nalezneme ve článku 112 ÚČR.

Struktura:

Preambule, 8 hlav a 113 článků

Preambule: je slavnostní, vstupní prohlášení, které obsahuje odkaz na dávné tradice zemí Koruny české. Zakotvuje odhodlání budovat, chránit a rozvíjet ČR v duchu moderních hodnot a ideálů jako součást společenství evropských a světových demokracií.

Hlava II. - moc zákonodárná

Je svěřena v ČR dvoukomorovému parlamentu. Parlament tvoří Poslanecká sněmovna a Senát. Organizační strukturu parlamentu tvoří (místo)předsedové, výbory a komise. Parlament sídlí v Praze. Poslanecká sněmovna se skládá z 200 poslanců volených na 4 roky. Do poslanecké sněmovny může být volen každý občan ČR, který má právo volit a dosáhl věku 21 let=pasivní volební právo. Právo volit poslance má každý občan ČR, který v den voleb dosáhl nejméně 18 let=aktivní volební právo.

Senát se skládá z 81 senátorů volených na 6 let, každé dva roky se volí 1/3 senátorů. Do senátu může být zvolen každý občan ČR, který dosáhl věku 40 let=pasivní volební právo. Právo volit senátora má každý občan, který má právo volit a v den voleb dosáhl nejméně 18 let=aktivní volební právo.

Druhy voleb: prezidentské, parlamentní, komunální, regionální.

Principy volební: hlasování

- 1.) všeobecné - všichni občané mohou volit, pokud dovršili 18 let
- 2.) rovné - každý občan má pouze 1 hlas
- 3.) přímé - znamená, že volí přímo občané
- 4.) tajné - za plentou, nikdo to nevidí

Komory nemají rovnocenné postavení, poslanecká sněmovna je vybudována jako centrum politického rozhodování v oblasti zákonodárné moci. Senát má kontrolní a stabilizující funkci. Senát je vybudován jako protiváha poslanecké sněmovny, její určitá brzda vytvářející předpoklady kvalitnějšího legislativního procesu a pro případ, kdy je poslanecká sněmovna rozpuštěna, senát nastupuje místo ní. Mandát vzniká zvolením, nemůže být v oboru komorách zároveň, slib na 1. schůzce. Mandát zaniká odepřením slibu, uplynutím, vzdáním se, a ztrátou volitelnosti.

Imunity ústavních činitelů

- Poslance ani senátora nelze postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo jejich orgánech.
- Za projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo v jejich orgánech nelze poslance nebo senátora trestně stíhat. Poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem.
- Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak.

- Poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.
- Poslance nebo senátora lze zadržet, jen byl-li dopaden při páchání trestného činu nebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi komory, jejímž je zadržený členem; nedá-li předseda komory do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi komora rozhodne o přípustnosti stíhání s konečnou platností.

Hlava III. - moc výkonná

Náleží prezidentu republiky, vládě a státnímu zastupitelstvu.

Prezident republiky je hlavou státu, z výkonu své funkce není odpovědný, volen na 5 let (nejdéle 2* za sebou), může to být občan volitelný do senátu starší 40 let, jmenuje a odvolává předsedu vlády a další členy vlády, rozpouští poslaneckou sněmovnu, podepisuje zákony, zastupuje stát navenek, je vrchním velitelem ozbrojených sil, uděluje státní vyznamenání, nelze ho zadržet ani trestně stíhat, pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí, jmenuje soudce.

Vláda se skládá z předsedy vlády, místopředsedů a ministrů. Je odpovědná poslanecké sněmovně. Premiéra jmenuje prezident ČR. Je vrcholným orgánem moci výkonné. Řeší otázky kolektivně. Je odpovědná poslanecké sněmovně (čl. 68-72). Sídlem vlády je Praha. Vláda má právo zákonodárné iniciativy, Může podat návrh zákona o státním rozpočtu. Navrhuje senátu, aby přijal opatření. Má právo vydávat nařízení. Má právo jmenovat a odvolávat funkcionáře státních orgánů

Hlava IV. - moc soudní

Nejvyšší soud v Brně, Nejvyšší správní soud v Brně, Vrchní soudy v Praze a Olomouci, krajské

soudy-městské soudy (Praha), okresní soudy-městské soudy, obvodní soudy - Praha

Soustava obecných soudů je samostatná a nezávislá jako ústavní orgán státní moci soudní. Soustava je vybudována na principech soudnictví, soudy rozhodují jménem republiky. Soudci jsou vázáni pouze zákony. Soudy poskytují ochranu právům.

Principy soudnictví: nestrannost soudců, nezávislost soudů, rozhodování jako samosoudce či senátu, účast lidu při výkonu soudní moci, rovnost účastníků před soudem.

Ústavní soud je samostatným a specializovaným ústavním orgánem mocí soudní, je nerozpuštělný a neodvolatelný. Soudci ústavního soudu jsou vázáni principy soudnictví. Soudcem ústavního soudu může být bezúhonný občan volitelný do senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně 10 let v právnickém povolání činný. Soudců ústavního soudu je 15 volených na 10 let.

Úkoly ústavního soudu: rozhoduje o zrušení zákona nebo jejich částí, může rušit vyhlášky obcí nebo rozhoduje o stížnostech občanů, jsou-li porušena lidská práva dle LZPS.

Hlava V. - nejvyšší kontrolní úřad

Nezávislý orgán, který vykonává kontrolu nad hospodařením se státním majetkem a plněním státního rozpočtu.

Hlava VI. - česká národní banka

Je ústřední bankou státu a jejím cílem je péče o stabilitu měny.

Hlava VII. - územní samospráva

Je vykonávána vyššími územně samosprávnými celky (kraje) a nižšími územně samosprávnými celky (obce). Tyto územně samosprávní celky mohou mít vlastní majetek a hospodařit podle vlastního rozpočtu.

Hlava VIII. - přechodná a závěrečná ustanovení

Nachází se zde nabytí účinnosti ústavního zákona a podpisy osob při schválení zákona. Platnost 16. 12. 1992 a účinnost 1. 1. 1993.